มุมมองสิทธิ์
ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเปิดงานสัมมนา “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญชาติและสิทธิในความเป็นพลเมืองของรัฐไทย” – ภาคประชาสังคมชี้ กม. แก้ปัญหาคนไร้สัญชาติมีปัญหาในทางปฏิบัติ

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐ น. **สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดงานสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญชาติและสิทธิในความเป็นพลเมืองของรัฐไทย” จัดโดย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ร่วมกับ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย มูลนิธิไทยเพื่อคนมีปัญหาสิทธิและสถานะบุคคล และศูนย์ความเป็นเลิศด้านนโยบายสาธารณะและธรรมาภิบาล เยอรมัน-อุษาคเนย์ ภาคีเครือข่าย ณ โรงแรมเดอะสุโกศล กรุงเทพฯ

นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวถวายรายงานใจความว่า นับแต่ปี ๒๕๔๕ เป็นต้นมา กสม. ตรวจสอบคำร้องประเด็นสิทธิสถานะบุคคลประมาณ ๓๐๐ เรื่อง โดยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนหนึ่งต้องประสบปัญหาการไม่มีสถานะบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถูกจำหน่ายรายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนราษฎร กสม. ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ ที่ผ่านมาจึงมีการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวและดำเนินการแก้ปัญหามาอย่างต่อเนื่อง การสัมมนาวิชาการในครั้งนี้จัดขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นจากเจ้าหน้าที่รัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป

ต่อมา **สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** ทรงมีพระราชดำรัสเปิดการสัมมนาว่า ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาเปิดงานสัมมนาในวันนี้ โดยที่ผ่านมาแม้รัฐบาลไทยจะพยายามแก้ปัญหาสิทธิสถานะบุคคล แต่คนบางกลุ่มยังคงประสบปัญหาการไร้สถานะ ไร้สัญชาติ ทำให้ประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานด้านต่าง ๆ ทุกภาคส่วนจึงควรช่วยกันหามาตรการแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยมิให้ลิดรอนสิทธิของประชาชน

อ่านต่อหน้า ๒

สารบัญ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเปิดงานสัมมนา “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญชาติและสิทธิในความเป็นพลเมืองของรัฐไทย” ๑
มุมสะท้อน ๒
ภาพกิจกรรม ๔
กสม. ร่วม ไทยพีบีเอส – แอมเนสตี้ จัด Workshop สถานการณ์สิทธิฯ พื้นที่ภาคใต้ แก่เยาวชน – ประชาชน ผู้เข้าประกวดภาพยนตร์สั้น ๕
วงเสวนาเผย “SLAPP – การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของประชาชน” สกัดกั้นชุมชนออกมาปกป้องสิทธิฯ – กสม. ชี้การฟ้องคดีเพื่อกลั่นแกล้งประชาชนต้องยุติ ๖
รบ.ไทยเสนอรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญา ‘CEDAW’ ต่อยูเอ็น – ภาคประชาสังคมชี้ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิฯ ต่อสู้ยากลำบากเหตุถูกจำกัดเสรีภาพ ๘

มุมมองสิทธิ์
ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

ประธานกรรมการ	: นายวัส	ติงสมิตร
กรรมการ	: นางฉัตรสุดา	จันทร์ดียิ่ง
	นางประกายรัตน์	ตันธีรวงศ์
	นางอังคณา	นีละไพจิตร
	นางเตือนใจ	ดีเทศน์
	นายชาติชาย	สุทธิกลม

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เลขาธิการ	: นางภิรมย์	ศรีประเสริฐ
รองเลขาธิการ	: นางสาววารุณี	เจนาคม
	: นายบุญเกื้อ	สมนึก
	: นางสาววรตญา	กอบศิริกาญจน์

“มุมมองสิทธิ์” เป็นจดหมายข่าวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ☛ จัดทำเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ☛ การนำข้อความหรือเรื่องราวบางส่วนหรือทั้งหมดไปเผยแพร่โปรดอ้างถึงแหล่งข้อมูล ☛ ขอเชิญผู้สนใจส่งความคิดเห็นและบทความเพื่อเผยแพร่ข่าวสารด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้เรื่องที่ได้รับการพิจารณาลงพิมพ์ ขอสงวนสิทธิ์ในการปรับปรุงข้อความ เพื่อความเหมาะสมในการจัดพิมพ์

บทความ/ข้อความ หรือความคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏอยู่ในจดหมายข่าว **“มุมมองสิทธิ์”** เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

มุมสะท้อน

การได้มาซึ่งสิทธิสถานะบุคคลของคนไร้รัฐไร้สัญชาติยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังที่มีความซับซ้อนในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติมาต่อเนื่องยาวนาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นความจำเป็นของการหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงร่วมกับองค์กรเครือข่ายจัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง **“ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญชาติและสิทธิในความเป็นพลเมืองของรัฐไทย”** ขึ้น เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ในโอกาสนี้ได้กราบบังคมทูลเชิญ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดงานสัมมนาครั้งนี้ ณ โรงแรมเดอะสุโกศล กรุงเทพฯ ด้วย

มุมมองสิทธิ์ฉบับนี้ ได้รวบรวมสาระจากเวทีสัมมนาวิชาการในประเด็นสัญชาติดังกล่าว ตลอดจนสาระความรู้เรื่อง **“SLAPP” หรือ การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของประชาชน** จากเวทีเสวนาในโครงการส่งเสริมความรู้และสร้างความตระหนักในการเสนอข่าวที่เคารพสิทธิมนุษยชนและประเด็นสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในพื้นที่ภาคใต้ จากการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในโครงการผลิตสื่อสารคดีส่งเสริมสิทธิมนุษยชน หรือ สื่อศิลป์ ปี ๕ ตอน “Human Rights แลตะแลใต้” ปิดท้ายด้วยข่าวความเคลื่อนไหวในเวทีระดับสากลกรณีรัฐบาลไทยรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ หรือ **อนุสัญญา “CEDAW”** ต่อสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรกฎาคม ๒๕๖๐

และให้เป็นไปตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคี หลังจากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงร่วมรับฟังการบรรยาย ทอดพระเนตรนิทรรศการเรื่องสถานะบุคคล ก่อนเสด็จพระราชดำเนินกลับ

ในช่วงบ่ายของเวที มีการรับฟังปัญหาคนไร้รัฐจากภาคประชาชน และมีการอภิปรายเรื่อง **“ปัญหาและแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสถานะของบุคคลในประเทศไทย : กฎหมายเกี่ยวกับสัญชาติ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายเกี่ยวกับทะเบียนราษฎร”** โดย ผู้แทนหน่วยงานรัฐ ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นายวีนัส สีสุข ผู้แทนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กล่าวว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสถานะบุคคลของไทย ประกอบด้วยกฎหมาย ๓ ฉบับ ได้แก่ กฎหมายการทะเบียนราษฎร กฎหมายคนเข้าเมือง และกฎหมายสัญชาติ โดยคนไร้รัฐไร้สัญชาติที่ประสบปัญหาสิทธิสถานะบุคคล ได้แก่ ๑) กลุ่มที่ไม่มีเอกสารแสดงตนว่าเป็นคนของรัฐใด โดยมีแนวทางแก้ไข เช่น การแจ้งเกิด การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายการทะเบียนราษฎร ๒) กลุ่มคนที่ไม่มีสิทธิในการอาศัยอยู่ในประเทศไทย ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายคนเข้าเมืองให้การอนุญาต ๓) กลุ่มที่ลี้ภัยเข้ามายังราชอาณาจักรไทยมาเป็นเวลานานโดยรัฐไทยผ่อนผันให้อยู่ได้ชั่วคราวเป็นกรณีพิเศษ เช่น กรณีการหนีภัยสงครามของกลุ่มเวียดนามอพยพ ซึ่งรัฐไทยไม่สามารถส่งกลับได้ นอกจากนี้ยังมีกรณีปัญหาของเด็กที่เกิดในราชอาจักรไทย แต่บิดามารดาไม่ใช่คนไทย จึงทำให้ไม่ได้รับสัญชาติไทย อย่างไรก็ดี กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันมีหลักเกณฑ์ที่เปิดโอกาสให้คนที่เกิดในประเทศไทยได้เข้าถึงกลไกการได้สัญชาติไทยแล้ว ทั้งนี้ยอมรับว่าการพิจารณาให้สถานะบุคคลกับคนกลุ่มใดของรัฐไทยขึ้นอยู่กับการพิจารณาเรื่องสถานการณ์ความมั่นคงในประเทศด้วย

นางกาญจนา ภัทรโชค อธิบดีกรมองค์การระหว่าง

ประเทศ กระทรวงต่างประเทศ กล่าวว่า หากมองในแง่พันธะกรณีระหว่างประเทศต่อการแก้ปัญหาสิทธิสถานะบุคคล พบว่าไทยไม่ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับคนไร้รัฐไร้สัญชาติเช่นเดียวกับที่ประเทศในแถบเอเชียส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วม อย่างไรก็ดี ประเทศไทยยังเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาหลายฉบับ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งได้กล่าวถึงสิทธิการได้สัญชาติและสิทธิการจดทะเบียนเกิด ประกอบกับที่ผ่านมาไทยมีการดำเนินการจดทะเบียนเด็กแรกเกิดในประเทศได้เป็นจำนวนมากทำให้ไทยได้รับความชื่นชมจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ อย่างไรก็ดี ไทยควรมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาเรื่องดังกล่าว

นางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้สัมภาษณ์ว่า พี่น้องชาวเขาและกลุ่มชาติพันธุ์ได้อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนภาคเหนือและภาคตะวันตกมายาวนานบางแห่งนับร้อยปี ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จเยี่ยมชุมชนในถิ่นทุรกันดารและพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษา อาชีพ และคุณภาพชีวิตตลอดมา ซึ่งรัฐบาลได้สนองพระปณิธานโดยการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายที่ก้าวหน้าในการพัฒนาสถานะบุคคลและสวัสดิการ แต่ยังมีปัญหาในระดับปฏิบัติ เจ้าหน้าที่บางส่วนไม่เข้าใจกฎหมาย มีการใช้ดุลยพินิจที่สร้างภาระแก่ชาวบ้าน หรือชาวบ้านให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ มีการร่วมมือกันทุจริต และบางพื้นที่มีการอพยพเข้ามาเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติหลงเหลืออยู่ จำเป็นต้องมีการทบทวนการบังคับใช้กฎหมายทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พระราชบัญญัติสัญชาติ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้ครอบคลุมกลุ่มประชากรเป้าหมายอย่างทั่วถึง สามารถแก้ปัญหาคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติได้อย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับเสียงสะท้อนจากภาคประชาชนในเวทีถึงปัญหาต่อการเข้าถึงกลไกการได้สถานะบุคคลซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเพราะขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการใช้ดุลยพินิจที่ถูกต้องหรือแม้กระทั่งการไม่กล้าปฏิบัติตามกฎหมายเพราะต้องรอการสั่งการจากผู้บังคับบัญชาการก่อน เป็นต้น โดยเสนอให้มีการทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมโดยร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการแก้ไขปัญหาต่อไป

อนึ่ง ประเทศไทยมีนโยบายและกฎหมายที่มุ่งแก้ปัญหาความไร้รัฐ ไร้สัญชาติ อย่างต่อเนื่อง โดยกฎหมายกำหนดให้รัฐไทยต้องรับรองความเป็นบุคคลแก่บุคคลทุกคนที่มีจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศไทย กล่าวคือ หากบุคคลนั้นเกิดในประเทศไทย (ให้ดำเนินการจดทะเบียนการเกิด) อาศัยอยู่ (ให้จดทะเบียนบ้าน หรือทะเบียนประวัติ) หรือเสียชีวิต (ให้ออกใบมรณะบัตร) อย่างไรก็ดีในทางปฏิบัติยังประสบปัญหา เช่น ในบางพื้นที่เจ้าหน้าที่ยังคงปฏิเสธการจดทะเบียนเกิดให้แก่บุคคลที่เกิดในรัฐไทย ยังมีคนไร้รัฐซึ่งไม่ทราบจำนวนบางกรณีแม้บุคคลจะไม่ไร้รัฐ แต่ก็ไม่มีสิทธิอาศัยหรือได้รับอนุญาตให้อาศัยในรัฐไทย นอกจากนี้ยังปัญหามีการระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียนราษฎร หรือการจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนราษฎรโดยไม่มีการแจ้งหรือเปิดโอกาสให้บุคคลเป้าหมายได้ชี้แจง ส่งผลอย่างต่อการดำเนินชีวิตประจำวันนับตั้งแต่การแจ้งเกิดบุตร การทำนิติกรรมธุรกรรมต่าง ๆ การขาดเอกสารที่จะใช้เพื่อสมัครงาน ฯลฯ

สถาปนาองค์กร กสม. ครบรอบ ๑๖ ปี – เปิดศูนย์ไกล่เกลี่ยด้านสิทธิมนุษยชน

วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดกิจกรรมเนื่องในวันสถาปนาองค์กร กสม. ครบรอบ ๑๖ ปี โดยมี **นายวัส ติงสมิตร** ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ **นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ นางเตือนใจ ดีเทศน์** และ **นายชาติชาย สุทธิกลม** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานฯ ให้การต้อนรับผู้แทนจากองค์กรต่าง ๆ ที่มาร่วมแสดงความยินดี นอกจากนี้ ยังมีพิธีเปิดศูนย์ไกล่เกลี่ยประจำสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการเสวนาเรื่อง “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน” ณ ห้องเสวนา ชั้น ๖ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กสม. ลงพื้นที่แสวงหาข้อมูลแก้ปัญหาผู้ลี้ภัยในไทย

วันที่ ๑๒ – ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ **นางอังคณา นีละไพจิตร** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในฐานะประธานอนุกรรมการด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ ลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการผู้ลี้ภัยในประเทศไทย ภายใต้โครงการ “การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาผู้แสวงหาที่พักพิงตามหลักสิทธิมนุษยชน” ณ ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดพังงา บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพังงา ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดระนอง บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระนอง และสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดระนอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานของผู้ลี้ภัยในประเทศไทย และเพื่อให้ผู้ลี้ภัยที่ประสงค์จะเดินทางกลับประเทศมาตุภูมิหรือเดินทางไปยังประเทศที่ ๓ ได้รับความคุ้มครองตามหลักการสิทธิมนุษยชน

กสม. ไทย ประชุมร่วม กสม. ออสเตรเลีย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงานสิทธิฯ

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ **นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประชุมร่วมกับ Dr.Tim Soutphommasane กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของออสเตรเลีย และเจ้าหน้าที่จากสถานเอกอัครราชทูตออสเตรเลีย เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของทั้งสองประเทศ ณ ห้องประชุม ๗๐๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ปธ. กสม. เปิดประชุมรับฟังความเห็นแก้ปัญหาที่ดิน-ป่า ณ จังหวัดอุดรธานี

วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ คณะอนุกรรมการด้านสิทธิในที่ดินและการจัดการทรัพยากรป่าไม้ จัดประชุม “การรับฟังความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินและป่าไม้ทั้งระบบ” โดยมี **นายวัส ติงสมิตร** ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธานในพิธีเปิด และกล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่อง “การแก้ไขปัญหาที่ดินและป่าทั้งระบบ” พร้อมกันนี้ **นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ **นายบุญเกื้อ สมนึก** รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ **นายสมหวัง พ่วงบางโพธิ์** รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นด้วย ณ โรงแรมเซ็นทาราคอนเวอร์ชันเซ็นเตอร์ อุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

กสม. ลงนามถวายพระพรสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ **นายวัส ติงสมิตร** ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ **นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์** และ **นายชาติชาย สุทธิกลม** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วย **นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ** เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ **นางสาววารุณี เจนาคม** และ **นางสาววรตญา กอบศิริกาญจน์** รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมลงนามถวายพระพรสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๖๕ พรรษา ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ พระบรมมหาราชวัง

กสม. ร่วม ไทยพีบีเอส – แอมเนสตี้ จัด Workshop สถานการณ์สิทธิฯ พื้นที่ภาคใต้ แก่เยาวชน – ประชาชน ผู้เข้าประกวดภาพยนตร์สั้น

วันที่ ๒๐ – ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับ สำนักเครือข่ายสื่อสาธารณะ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส และ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเตรียมความพร้อมในประเด็นเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนแก่ผู้เข้าร่วม**โครงการผลิตสื่อสารคดีส่งเสริมสิทธิมนุษยชน หรือ "สื่อศิลป์ปี ๕ ตอน Human Rights: แลต๊ะแลใต้"** ณ รอยัลฮิลล์ กอล์ฟ รีสอร์ท แอนด์สปา จังหวัดนครนายก โดยมี **นางอังคณา นีละไพจิตร** ร่วมเป็นวิทยากร และ **นางสาววารุณี เจนาคม** รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธานเปิดการสัมมนา

การจัดประกวดภาพยนตร์สารคดีส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในปีนี้ มุ่งเผยแพร่ประเด็นสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคใต้ เช่น สิทธิชุมชนที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ประเด็นการค้ามนุษย์และแรงงานข้ามชาติ การพัฒนาชุมชนเมือง ปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้การอุ้มหายและสิทธิสตรี สิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ และปัญหาด้านชาติพันธุ์ อนึ่งในการสัมมนามีการหยิบยกประเด็นการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ภาคใต้ที่ขยายวงกว้างมากขึ้นเรื่อย ๆ จนก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิของปัจเจก และสิทธิของชุมชน มาเป็นหัวข้อสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น โครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินเทพา อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นโครงการที่ประชาชนส่วนหนึ่งได้ออกมาคัดค้านเนื่องจากมีความกังวลถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศชายฝั่ง วิถีการทำมาหากินและสุขภาพของชาวบ้านโดยรอบจากมลพิษของถ่านหินที่อาจเกิดขึ้น ทั้งยังมีข้อขัดแย้งในประเด็นการขาดการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการก่อสร้างโครงการจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบด้วย

อย่างไรก็ดี ในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา สหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ **Sustainable Development Goals (SDGs)** เป็นข้อตกลงร่วมกันของประเทศสมาชิก เพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน ในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และบ้านเมืองอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการที่ว่า "จะไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง" (Leave no one behind) เป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นเน้นการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีหลักการสิทธิมนุษยชนเป็นพื้นฐานสำคัญ ทั้งนี้เป้าหมายดังกล่าวถูกวางไว้เป็นแผนแม่บทการพัฒนา เพื่อให้สำเร็จภายใน ๑๕ ปีข้างหน้า โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมาย

การพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งรัฐบาล เอกชนและประชาสังคม โดยจะต้องคำนึงถึงหลักการสิทธิมนุษยชนอัน ได้แก่ หลักความเท่าเทียม การไม่เลือกปฏิบัติ และ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นโครงการพัฒนาในพื้นที่ภาคใต้ที่กำลังจะเกิดขึ้นจำนวนมาก ทั้งโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า เขื่อน ตลอดจนนโยบายในการจัดการที่ดิน-ป่าไม้เพื่อสนับสนุนแหล่งอุตสาหกรรม จึงควรคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนเบื้องต้น ที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมและใช้สิทธิของตนในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นตามหลัก SDGs ได้ เพื่อให้การพัฒนาดังกล่าวลดทอนปัญหาการละเมิดสิทธิของชุมชนและประชาชนในพื้นที่โดยรอบให้ได้มากที่สุด อันจะทำให้การพัฒนานั้นมีความชอบธรรมและบรรลุผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

อนึ่งโครงการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดพื้นที่ให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่หรือประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านการผลิตภาพยนตร์สารคดีเพื่อสื่อสารประเด็นสิทธิมนุษยชนสู่สาธารณะ โดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนประเด็นต่าง ๆ ร่วมให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งภายหลังการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมโครงการจะนำความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในพื้นที่ภาคใต้ไปจัดทำบทภาพยนตร์เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้ผ่านเข้ารอบ ๑๐ ทีมและดำเนินการผลิตภาพยนตร์เผยแพร่ต่อไป

นางสาวธิดาภรณ์ แป๊ะสมัน
นักศึกษาฝึกงาน สำนักวิชานวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

วงเสวนาเผย
"SLAPP - การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของประชาชน"
สกัดกั้นชุมชนออกมาปกป้องสิทธิฯ - กสม. ชี้การฟ้องคดีเพื่อกลั่นแกล้งประชาชนต้องยุติ

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ที่จังหวัดสกลนคร สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย จัด "โครงการส่งเสริมความรู้และสร้างความตระหนักในการเสนอข่าวที่เคารพสิทธิมนุษยชน" ระหว่างวันที่ ๒๕ – ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ โดยมีสื่อมวลชน ประกอบด้วยสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ รวมทั้งผู้สนใจ เข้าร่วมโครงการ ๖๐ คน ในโอกาสนี้ **นางอังคณา นีละไพจิตร** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมเป็นวิทยากรอภิปรายเรื่อง "SLAPP Law: กลไกทางกฎหมายที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชน (อาจ) ต้องเผชิญ" ด้วย

คำว่า "SLAPP" ย่อมาจาก Strategic Litigation Against Public Participation หมายถึงการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย **นายวิเชียร อันประเสริฐ** นักวิจัยและอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ ม.อุบลราชธานี ยกตัวอย่างการฟ้องร้องดำเนินคดีที่เข้าข่าย "SLAPP" เช่น กรณีการฟ้องร้องกับชาวบ้านกลุ่มคนรักษ์บ้านเกิดผู้คัดค้านการดำเนินโครงการเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ซึ่งชาวบ้านถูกบริษัทคู่กรณีฟ้องร้องตั้งแต่ปลายปี ๒๕๕๖ ถึงปัจจุบัน เป็นจำนวนคดีรวมทั้งสิ้น ๒๐ คดี รวม ๓๘ คน รวมค่าเสียหายมูลค่าหลายร้อยล้านบาท ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการทำมาหากินของชาวบ้านผู้ตกเป็นจำเลย เนื่องจากต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศาลและค่าใช้จ่ายในการสู้คดีมีมูลค่าสูงสำหรับชาวบ้าน โดยคิดเป็นค่าใช้จ่ายราว ๒,๕๐๐ บาท/วัน/คน โดยระบุว่าจากการศึกษาของต่างประเทศพบว่าการฟ้องร้องแบบ "SLAPP" มีลักษณะสำคัญ เช่น มักเป็นคดีแพ่ง ฟ้องร้องกับบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ การฟ้องร้องเป็นประเด็นสาธารณะ และการฟ้องร้องคดีไม่มีสาระสำคัญใดแต่มีวัตถุประสงค์ทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง กล่าวคือ เป็นการฟ้องคดีเพื่อทำให้ฝ่ายตรงข้ามเสียเวลาและเสียเงินทอง

นายแสงชัย รัตนเสรีวงษ์ ทนายความอาวุโส กล่าวว่า การฟ้องคดีแบบ "SLAPP" เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต เนื่องจากการฟ้องคดีมีลักษณะกลับขั้วกลับด้าน โดยชาวบ้านที่น่าจะเป็นผู้ได้รับความเสียหาย กลับกลายเป็นจำเลย ส่วนคนที่ควรจะพิสูจน์ตนเองว่าโครงการหรือการดำเนินกิจการของตนนั้นสร้างประโยชน์ให้สังคมหรือไม่ กลับไม่ต้องพิสูจน์ตนเอง แต่กลายเป็นโจทก์ไปฟ้องร้องประชาชนที่ต่อสู้เพื่อรักษาทรัพยากรและตรวจสอบการทำงานของรัฐแทน โดยที่แท้จริงแล้วผู้ฟ้องคดี

ก็มิได้สนใจว่าผลของคดีจะออกมาอย่างที่ตัวเองร้องขอให้ศาลตัดสินหรือไม่ แต่มุ่งสนใจว่าคนที่ถูกฟ้องคดีคงจะได้รับความวุ่นวาย ซึ่งทำให้ผู้คน-ชุมชนไม่กล้าออกมารักษาและปกป้องสิทธิของตัวเอง

นายแสงชัยกล่าวเพิ่มเติมว่า กรณี “SLAPP” ชี้ให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากเป็นการต่อสู้ที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยฝ่ายผู้ฟ้องคดีเป็นฝ่ายที่มีความพร้อมทั้งทุนทรัพย์ นักวิชาการ และทนายความมืออาชีพ ขณะที่ชาวบ้านที่ถูกฟ้องคดีไม่มีต้นทุนเหล่านั้นเลย ทั้งนี้ สังคมควรมีการกำหนดมาตรการร่วมกันว่ากรณีการฟ้องร้องคดีเช่นใดเข้าข่าย “SLAPP” เพื่อลดทอนการกลั่นแกล้งชาวบ้านที่ออกมาคัดค้านโครงการพัฒนาของรัฐและทุน

นางอังคณา นีละไพจิตร กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชนแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรก คือ กลุ่มที่พัฒนาตนเองมาจากการเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายจนกลายมาเป็นนักปกป้องสิทธิฯ กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในเรื่องสิทธิมนุษยชนอยู่แล้วและมีการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนมาต่อเนื่องซึ่งถือเป็นกลุ่มใหญ่ ในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมามีนักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกอุ้มหายมากกว่า ๔๐ คน ซึ่งถือเป็นการคุกคามชีวิตอย่างร้ายแรง แต่ปัจจุบัน การคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการฟ้องคดีแบบ “SLAPP” เพื่อระงับการเคลื่อนไหวคัดค้านกิจการต่าง ๆ ของภาคประชาชนมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนผู้ถูกฟ้องคดีเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชีวิตของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งเมื่อถูกฟ้องร้องคดีแล้ว นอกจากจะต้องวุ่นวายในการเตรียมข้อมูลและทุนทรัพย์ในการต่อสู้คดี ก็ยังจะต้องทำหน้าที่ดูแลครอบครัวไปพร้อมกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วย ดังนั้น การฟ้องร้องคดีเพื่อกลั่นแกล้งประชาชนควรจะต้องยุติ โดยพนักงานอัยการผู้มีหน้าที่สั่งฟ้องคดีควรตรวจสอบว่าการฟ้องร้องนั้นเป็นการกลั่นแกล้งหรือไม่ และสิ่งที่ชาวบ้านทำเป็นการปกป้องประโยชน์สาธารณะหรือไม่ โดยไม่ควรปล่อยให้เกิดการฟ้องร้องในลักษณะนี้ได้โดยง่ายโดยไม่พิจารณาให้ถี่ถ้วนว่าผู้ฟ้องมีเจตนาเช่นใด

อนึ่ง โครงการส่งเสริมความรู้และสร้างความตระหนักในการเสนอข่าวที่เคารพสิทธิมนุษยชนจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สื่อมวลชนได้ศึกษาและรับรู้ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จริง รวมทั้งเกิดความเข้าใจอันดีในการนำเสนอข่าวที่เคารพสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ให้สังคมเกิดวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนต่อไป

รบ.ไทยเสนอรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญา 'CEDAW' ต่อยูเอ็น – ภาคประชาสังคมชี้ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิฯ ต่อสู้ยากลำบากเหตุถูกจำกัดเสรีภาพ

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ที่สำนักงานองค์การสหประชาชาติ กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ มีการพิจารณารายงานการปฏิบัติตาม**อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ หรือ CEDAW (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women)** ในรอบของประเทศไทย โดยอนุสัญญา CEDAW เป็นอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๒๘ โดยรัฐภาคีมีหน้าที่ต้องรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีของสหประชาชาติ สำหรับเนื้อหาที่คณะผู้แทนรัฐบาลไทยรายงานต่อคณะกรรมการ CEDAW ในครั้งนี้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้หญิงในประเทศไทย เช่น ประเด็นการค้ามนุษย์ ข้อมูลความรุนแรงต่อสตรีและเด็ก การคุ้มครองสิทธิกลุ่มความหลากหลายทางเพศ และการมีส่วนร่วมของสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ฯลฯ

ในการประชุมดังกล่าว คณะกรรมการฯ ได้ตั้งประเด็นคำถามต่อรัฐบาลไทย เช่น การปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงมุสลิมในสามจังหวัดภาคใต้ สิทธิของผู้หญิงที่ทำงานเป็นพนักงานบริการ ผู้หญิงในขบวนการค้ามนุษย์ การศึกษาของผู้หญิง เป็นต้น ขณะที่องค์กรภาคประชาสังคมของไทยได้จัดทำรายงานคู่ขนาน และร่วมรายงานสถานการณ์โดยแสดงความกังวลต่อสถานการณ์การต่อสู้ของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เรียกร้องสิทธิชุมชนของตนในเรื่องที่ดินและฐานทรัพยากร ซึ่งเป็นไปด้วยความยากลำบากมากยิ่งขึ้น เนื่องจากถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกภายใต้การปกครองของรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง

ชำระค่าบริการเป็นเงินเชื่อ
ใบอนุญาตเลขที่ ๙/๒๕๕๒
ปณฝ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ

กรุณาส่ง

.....

.....

.....

.....

รู้สิทธิ์ รักสิทธิ์ ไม่ละเมิดสิทธิ์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ**
หากต้องการข้อมูล ข้อแนะนำและบอกรับมุมมองสิทธิ์ ฟรี ! ติดต่อ :
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๔๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๐๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๕
หรืออ่าน **มุมมองสิทธิ์** ได้ที่ **www.nhrc.or.th**